

Nr 27.

Ankom till riksdagens kansli den 4 februari 1938 kl. 3 e. m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående statsbidrag åt erkända sjukkassor för vissa utgifter, som sådana kassor haft på grund av åtaganden enligt vissa övergångsbestämmelser.

(3:e avd.)

I propositionen nr 21 har Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet för socialärenden den 17 december 1937, föreslagit riksdagen att godkänna av föredragande departementschefen förordade grunder för statsbidrag åt erkända sjukkassor för vissa utgifter, som sådana kassor haft på grund av åtaganden, vilka jämlikt övergångsbestämmelserna till lagen den 26 juni 1931 om ändring i vissa delar av lagen den 29 juni 1912 om understödsföreningar skolat bedömas efter lagen den 4 juli 1910 om sjukkassor.

Enligt kungörelsen den 21 juni 1931 (nr 282) angående statsbidrag åt erkända sjukkassor utgår statsbidrag med 50 öre för varje dag, som erkänd sjuk-kassa i enlighet med sjukkasseförordningen eller 1910 års sjukasselag utgivit sjukpenning om minst en krona eller lämnat ersättning för sjukhusvård (sjukdagsbidrag). Dyligt sjukdagsbidrag må dock ej beräknas för längre tid än tre år för varje sammanhängande sjuklighetstillstånd. Sistnämnda omständighet har föranlett de erkända sjukkassorna att så gott som undantagslöst begränsa sjukhjälpstiden till högst tre år. Vid sidan härav utgår statsbidrag för av erkänd sjuk-kassa utgiven ersättning för läkarvård och läkemedel m. m. (sjukvårdsbidrag), vilket bidrag emellertid icke är till tiden begränsat på sätt som gäller om sjukdagsbidraget.

I samband med sjukasselagstiftningens omläggning år 1931 bestämdes bland annat, att, därest sjuk-kassa var registrerad enligt 1910 års sjukasselag, denna skulle fortfara att gälla intill dess kassan blivit registrerad enligt understödsföreningslagen, likväl ej längre än till den 1 januari 1935, samt att rättigheter och skyldigheter, vilka för sådan förening uppkommit medan sjukasselagen var för föreningen gällande, skulle bedömas efter nämnda lag. På grund härav äro de erkända sjukkassorna ofta pliktiga att beträffande *vid erkännandet aktuella sjukdomsfall* utgiva sjukhjälp för den sjukes hela återstående livstid, dock vanligen begränsat till vissa dagar per år (lägst 90 dagar). I den mån nämnda sjukdomsfall varat längre än tre år anses

de erkända sjukförsäkringarna för närvarande icke berättigade till statsbidrag för utgivet sjukdagsbidrag (Regeringsrättens årsbok 1936 ref. nr 44).

I anledning av framställning av svenska sjukförsäkringsförbundet har *socialstyrelsen* i utlåtande den 7 maj 1937 förordat införandet av sådana bestämmelser, att erkänd sjukförsäkring, som visat sig icke kunna slutföra ifrågasvarande sjukförsäkringsreglering med tillhjälp av de medel, som kvarstå från den gamla lagstiftningens tid, kan tilldelas särskilt bidrag av statsmedel motsvarande vad som i sådant hänseende erfordras. Såsom tillgångar, kvarstående från den gamla lagstiftningens tid, bör enligt *socialstyrelsens* förslag härvid räknas dels kassans tillgångar i sjukförsäkringsfonden vid tiden för erkännandet — såväl vad som avsatts för reglering av gamla sjukdomsfall som medel därutöver, vilka ej överlämnats till annan förening — dels statsbidrag, som uppburits efter erkännandet på grund av därför utövad verksamhet, och dels på sjukförsäkringsverksamheten belöpande fondandelar, som överlämnats till kassan i samband med kassans eller den överlämnande kassans antagande till erkänd sjukförsäkring, ävensom räntor, som under tiden tillgodoförts fonden. Från kassans utgifter för reglering av ifrågasvarande sjukdomsfall bör emellertid å andra sidan frånräknas statsbidrag (sjukdagsbidrag) för de å sjukdomsfallen belöpande sjukdagarna (under de första tre sjukåren) ävensom det statsbidrag i övrigt (medlemsbidrag), som beräknats för ifrågasvarande medlemmar, samt de avgifter jämte i förekommande fall uttaxerade belopp, som dessa medlemmar haft att erlägga till kassan.

Tillika har styrelsen föreslagit, att statsbidrag skall utgå först sedan belopp motsvarande vederbörande sjukförsäkrings tillgångar från den gamla lagstiftningens tid, enligt häröver upprättad särskild redovisning, tagits i anspråk för slutregleringen, varefter bidraget skulle utgå årligen med belopp motsvarande kassans på nyss angivet sätt beräknade utgifter för ändamålet. Innan bidrag utanordnas, borde tillsynsmyndigheten företaga en ingående granskning av kassans verksamhet och därvid särskilt undersöka, huruvida sjukförsäkringsutbetalningarna i de ifrågasvarande fallen kunde anses lagligen och stadgeenligt grundade. Bestämmelserna borde om möjligt givas retroaktiv giltighet. Slutligen har styrelsen förordat, att statsbidraget skulle avse jämväl moderskapshjälp på grund av äldre åtaganden.

Uppskattningsvis har styrelsen beräknat anslagsbehovet för ifrågasvarande ändamål till inemot 200,000 kronor årligen under de första åtta åren, var- efter en successiv nedgång med 8 å 10 procent per år skulle äga rum. Det å tiden före den 1 januari 1939 belöpande statsbidragsbehovet har av styrelsen beräknats till cirka 70,000 kronor för år 1936, 110,000 kronor för år 1937 och 200,000 kronor för år 1938.

Departementschefen har för egen del anfört bland annat följande.

På de skäl, som anförts av *socialstyrelsen*, har jag i likhet med styrelsen kommit till den uppfattningen, att det allmänna bör i särskild ordning ekonomiskt stödja de erkända sjukförsäkringar, som därav äro i behov, vid slutregleringen av kassornas sjukförsäkringsutbetalningar från den äldre lagstiftningens tid. Jag är också i det väsentliga ense med styrelsen rörande de grunder, enligt vilka statsbidrag i nu förevarande fall böra utgå, och vill endast i ett par detaljer förorda saklig jämkning i de av styrelsen därutinnan föreslagna bestämmelserna.

Sjukhjälp skulle enligt 15 § 3 mom. i 1910 års sjukkasselag minst omfatta sjukhusvård eller läkarvård jämte läkemedel eller sjukpenning. I den mån sjukhjälp för nu ifrågavarande äldre, ännu pågående sjukdomsfall omfattar läkarvård jämte läkemedel, torde sjukvårdsbidrag kunna utgå jämlikt de i 1931 års statsbidragskungörelse § 5 angivna grunderna. Enligt ordalydelsen i berörda författningsrum kan visserligen sjukvårdsbidrag endast utgå för understöd, som meddelats jämlikt sjukkasseförordningen. Det samma gällde före utfärdandet av kungörelsen den 15 juni 1935 (nr 333) om ändrad lydelse av §§ 4 och 5 i 1931 års statsbidragskungörelse även beträffande sjukdagsbidraget. Den då vidtagna ändringen av § 4, varigenom sjukdagsbidrag förklarades skola utgå även för understöd, som utgivits jämlikt 1910 års sjukkasselag, var dock endast avsedd såsom ett förtydligande av redan gällande bestämmelser, och hänvisar jag härutinnan till propositionen 191/1935 och riksdagens skrivelse 226/1935. Att icke samtidigt ett motsvarande förtydligande gjordes av bestämmelserna om sjukvårdsbidrag i § 5 torde ha berott därpå, att frågan därom ägde ringa eller ingen betydelse. Då emellertid sjukvårdsbidrag enligt 1931 års statsbidragskungörelse utgår utan tidsbegränsning, lär det med hänsyn till vad nu anförs vara i formellt hänseende riktigast att låta det nu ifrågasatta statsbidraget till utgifter för sjukhjälp avse allenast sjukpenning och sjukhusvård men däremot icke läkarvård jämte läkemedel.

Vidare har jag i en annan och viktigare detaljfråga annan mening än socialstyrelsen. Principiellt torde det nämligen vara ägnat att ingiva betänkligheter, om dessa för ett nytt ändamål avsedda och till sitt beräknade sammanlagda årliga belopp ganska avsevärda statsbidrag skulle, såsom styrelsen föreslagit, garanteras kassorna jämväl för redan förfluten tid. Jag vill i stället förorda, att det efter framställning därom överlämnas åt statsmakterna att i varje särskilt fall avgöra, om och i vad mån en kassas ekonomiska ställning blivit genom redan havda utgifter för dessa äldre sjukdomsfall så betungad, att utgifterna skäligen böra täckas av statsmedel. Då emellertid, såsom styrelsen föreslagit, de ifrågasatta i författingsväg reglerade statsbidragen böra beräknas för kalenderår och utgå i efterskott, synas de lämpligen böra första gången avse hela kalenderåret 1938.

Såsom socialstyrelsen framhållit bör tillsynsmyndigheten, innan statsbidrag, varom nu är fråga, utanordnas till en kassa, företaga en ingående granskning av kassans verksamhet och ekonomi. Särskilt gäller detta frågan, huruvida utgifterna för ifrågavarande äldre sjukdomsfall äro stadgeenligt grundade. Med hänsyn härtill torde — även om, såsom jag i likhet med socialstyrelsen vill förorda, ansökan om statsbidrag för ett visst år skall ingivas före den 1 juli nästföljande år — den slutliga prövningen av ansökan icke kunna ske förrän under senare hälften av sistnämnda år. Statsbidrag för år 1938 skulle alltså komma att beviljas först under budgetåret 1939/40.

Utskottet.

Av vad i propositionen anförs framgår, att vissa erkända sjukkassor på grund av åtaganden från den äldre sjukkasselagstiftningens tid få vidkännas avsevärda kostnader, för vilka de enligt gällande bestämmelser icke kunna komma i åtnjutande av statsbidrag. I den mån ej särskilda medel avsatts för ändamålet, drabba dessa kostnader nuvarande medlemmar, i sista hand genom förhöjda avgifter, och utgöra i synnerhet för de yngre medlemmarna en oskälig belastning. Härtill kommer, att ifrågavarande kostnader äro mycket ojämnt fördelade å de olika sjukkassorna. Utskottet anser därför bärande skäl föreligga för att staten genom särskilda bidrag ingriper reglerande i förevarande hänseende.

De av Kungl. Maj:t föreslagna grunderna för sådant bidrags åtnjutande hava icke givit utskottet anledning till annat uttalande, än att utskottet i likhet med departementschefen funnit välbetäckt, att frågan om tillämpning av nämnda grunder för tiden före 1938 års ingång i varje särskilt fall underställes statsmakternas prövning.

Under åberopande härav får utskottet hemställa,

att riksdagen må godkänna de i statsrådsprotokollet den 17 december 1937 förordade grunderna för statsbidrag åt erkända sjukkassor för vissa utgifter, som sådana kassor haft på grund av åtaganden, vilka jämlikt övergångsbestämmelserna till lagen den 26 juni 1931 om ändring i vissa delar av lagen den 29 juni 1912 om understödsföreningar skolat bedömas efter lagen den 4 juli 1910 om sjukkassor.

Stockholm den 4 februari 1938.

På statsutskottets vägnar:

ANDERS RÅSTOCK.

Närvarande: Se under utlåtandet nr 26.
